

2010-07-21

Dnr 404-2729-10

Taxa för s.k. begravningsclearing 2011

Allmänna utgångspunkter

Samhällets ansvar för begravningsverksamheten fullgörs av församling eller kyrklig samfällighet inom Svenska kyrkan eller – efter regeringens beslut – av kommun. Ansvaret innebär bland annat att dessa huvudmän utan kostnad för dödsboet ska tillhandahålla följande tjänster för den som var folkbokförd inom huvudmannens verksamhetsområde:

- gravplats eller motsvarande på allmän begravningsplats under en tid av 25 år,
- gravsättning inklusive gravöppning, återfyllning och iordningställande av öppnad grav,
- transport från det att huvudmannen övertagit ansvaret för stoftet till dess att gravsättning har skett, med undantag av transport för gravsättning utanför huvudmannens förvaltningsområde, om inte transporten beror på avtal om tillhandahållande av särskilda gravplatser,
- kremering,
- lokal för förvaring och visning av stoftet, samt
- lokal för begravningsceremoni utan religiösa symboler.

Verksamheten finansieras genom att alla som är folkbokförda i landet ska betala en inkomstrelaterad avgift - begravningsavgift – till den huvudman inom vars förvaltningsområde man är folkbokförd.

Det är möjligt att bli begravd på allmän begravningsplats utanför folkbokföringsområdet, men det föreligger inte någon ovillkorlig rätt till detta. Förutsättningen för att ett sådant önskemål ska tillgodoses är att den mottagande huvudmannen (förrättningshuvudman) har tillgång till gravmark och medger att annan än den som är folkbokförd inom förvaltningsområdet bereds gravplats där. Vid begravning på en annan ort än hemorten svarar huvudmannen för det förvaltningsområde där den avlidne var folkbokförd vid dödsfallet (folkbokföringshuvudman) för kostnaderna för de tjänster som ingår i begravningsverksamheten och som tillhandahålls av förrättningshuvudmannen. Ersättningen mellan huvudmännen regleras i en rikstäckande taxa för begravningsclearing som fastställs av Kammarkollegiet enligt begravningsförordningen (1990:1147). Ersättningen ska betalas med de belopp som fastställs för varje tjänst som ingår i begravningsverksamheten. Transport av den avlidne till

2010-07-21

Dnr 404-2729-10

förrättningshuvudmannen omfattas inte av huvudmännens ansvar, utan får bekostas av dödsboet.

Gravsättning kan också ske på enskild begravningsplats, dvs. på begravningsplats som inte är anordnad av församling, kommun eller annars av det allmänna. Även innehavare av enskild begravningsplats är berättigad till ersättning med de belopp som fastställs för tillhandahållandet av tjänster i begravningsverksamheten.

I de fall den avlidne inte tillhörde något kristet trossamfund är huvudmannen skyldig att tillhandahålla särskild gravplats. Behovet av särskilda gravplatser är ännu inte så stort att sådana anordnats inom alla förvaltningsområden. I stället kan skyldigheten fullgöras genom avtal med en huvudman för ett närbeläget förvaltningsområde. Kostnaderna regleras genom taxan för begravningsclearing om inte huvudmännen träffat avtal om ersättning vid sidan om clearingtaxan. Avgift får inte tas ut av dödsboet för transporten till förrättningshuvudmannen.

Enligt 46 – 48 §§ begravningsförordningen (1990:1147) ska Kammarkollegiet senast den 1 september för följande kalenderår fastställa en taxa enligt vilken ersättning ska betalas för tjänster som avses i 9 kap. 6 § begravningslagen (1990:1144). Taxan ska grundas på ett underlag som visar den beräknade kostnaden för de olika tjänsterna. Vid utformningen av taxan får det särskilt beaktas om den faktiska kostnaden för en viss tjänst regelmässigt och i väsentlig mån överstiger den beräknade kostnaden till följd av geografiska faktorer, särskilda begravnings seder eller andra förhållanden. Kammarkollegiet ska samråda med huvudmännen i fråga om underlaget.

I en clearingsituation, men bara då, är taxan enligt lag tvingande för huvudmännen. I de fall huvudmännen frivilligt köper tjänster av varandra råder full avtalsfrihet om pris och övriga villkor.

I förarbetena till begravningslagen (prop. 1998/99:38 s. 121 ff.) framhåller regeringen bland annat att omfattningen av de tjänster som förrättningshuvudmannen tillhandahåller i en clearingsituation ska motsvara vad huvudmannen normalt tillhandahåller. Enligt propositionen innebär en gemensam rikstaxa för begravningsclearingen att ersättningen för tjänsterna kommer att utgöra ett genomsnitt av de faktiska kostnader som förekommer. Några huvudmän kommer att få en högre ersättning än vad deras egna kostnader uppgår till, medan det omvända förhållandet kommer att gälla för andra. Clearingtaxan bygger alltså på schabloniserade självkostnader för de tjänster som utan kostnad ska tillhandahållas ett dödsbo.

Begravningsutredningens betänkande

I september 2009 redovisade Begravningsutredningen sitt uppdrag i betänkandet Några begravningsfrågor (SOU 2009:79). Av den enkät till huvudmännen som utredningen genomfört framgår bl.a. att en klar majoritet av huvudmännen anser att administrationen av begravningsclearingen inte är

2010-07-21

Dnr 404-2729-10

särskilt betungande och att det inte föreligger några egentliga tillämpningsproblem av taxan, möjligen med undantag för vad som gäller i vissa transportsituationer. Tre fjärdedelar av de tillfrågade huvudmännen anser att ersättningsnivåerna i taxan är rimliga. Utredningens förslag berör utformningen av vissa delar av clearingsystemet men innefattar ingen genomgripande förändring. Betänkandet har remissbehandlats och utredningens förslag bereds för närvarande inom regeringskansliet.

Kammarkollegiets beredning av förslag till clearing taxa 2011

Inför fastställande av clearingtaxa för 2011 sände Kammarkollegiet ut ett förslag om oförändrad taxa på remiss till 43 huvudmän. Förslaget om oförändrad taxa lades fram trots att det vid samrådet inför 2010 års taxa fördes fram önskemål om en höjning av framförallt ersättningen för kremering. Bakgrunden till förslaget om oförändrad taxa var framför allt avsaknaden av ett genomarbetat förslag till revision av taxan. Men även Begravningsutredningens enkät, och de förändringar av systemet som kan komma som ett resultat av utredningens förslag i stort, var en bidragande orsak.

Kollegiets remiss har endast besvarats av fyra huvudmän, nämligen av Tranås kommun, Ystads församling, Malmö kyrkogårdsförvaltning samt Göteborgs kyrkogårdsförvaltning. Därtill har Svenska kyrkan, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund (SKKF) och Stockholms kyrkogårdsförvaltning, vilka organisationer deltog i kollegiets samrådsmöte den 2 juni 2010 om taxan, yttrat sig över förslaget till oförändrad taxa.

I stort sett samtliga remissinstanser som svarat anser att nuvarande taxa måste ses över. Framförallt måste clearingavgiften för kremation höjas.

Skäl för Kammarkollegiets beslut

Endast några få av de huvudmän som beretts tillfälle att yttra sig över förslaget till oförändrad taxa har besvarat remissen, vilket kan tyda på att det inte finns något utbrett missnöje med taxan bland huvudmännen. Detta är också i överensstämmelse med resultatet av Begravningsutredningens enkät. Den kritik som förs fram från organisationerna avser främst ersättningen för kremering. Underlaget för den föreslagna höjningen av taxan för kremering har tagits fram av SKKF. Förslaget lämnades som svar på kollegiets remiss om oförändrad taxa. Kollegiet bedömde att förslaget var så omfattande, att det krävdes ett förnyat remissförfarande, men att det inte fanns tid till detta om remissinstanserna skulle ges ett rimligt rådtrum att överväga förslaget. Till detta kom att kollegiet bedömde att förslaget inte var tillräckligt tydligt för att kunna remitteras i föreliggande skick.

Taxan är inte avsedd att ersätta de konkreta kostnader som uppstår i varje enskild clearingsituation utan är en schablon som ska spegla de

2010-07-21

Dnr 404-2729-10

genomsnittliga kostnaderna. I clearingsystemet kan varje huvudman såväl komma att ta emot som att lämna ifrån sig uppdrag. I stort är systemet neutralt, men kan för en enskild huvudman ha såväl positiva som negativa konsekvenser. Det finns inga tydliga uppgifter om att vissa kategorier av begravningshuvudmän i större utsträckning än andra är mottagare av clearinguppdrag och därmed systematiskt skulle missgynnas av en för låg taxa. Antalet clearingfall är dessutom få satt i relation till den totala begravningsverksamheten. Även med beaktande av de kostnadsökningar som skett, bör enligt kollegiet clearingtaxan kunna hållas oförändrad ytterligare ett år utan att detta torde skapa nämnvärda ekonomiska problem för huvudmännen.

Mot nu angiven bakgrund görs, i jämförelse med innevarande år, inga justeringar i taxan för begravningsclearing 2011.

Det framgår av den kritik som organisationerna för fram mot den oförändrade taxan för kremering att en del av problemet är att taxan är normbildande för den uppdragsverksamhet inom kremeringsområdet, som sker vid sidan av clearingverksamheten. Bristande balans i taxan för kremering får därmed större konsekvenser än om taxan endast används för det den är avsedd för, nämligen clearingsituationerna. Detta hindrar inte att det kan finnas skäl att se över clearingtaxan, särskilt taxan för kremering. Kollegiet har förhoppningen att i god tid inför fastställande av taxan för 2012 kunna sända ut ett genomarbetat förslag på en bred remiss till huvudmännen.